

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U004833

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 24-08-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тарамак Людмила Вікторівна

2. Liudmyla Taramak

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0005-1802-892X

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 222

Назва наукової спеціальності: Медицина

Галузь / галузі знань: охорона здоров'я

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 46783 Медицина

Дата захисту: 08-09-2026

Спеціальність за освітою: 222 Медицина

Місце роботи здобувача: КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО "НЕМИРІВСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦЕНТР ПЕРВИННОЇ МЕДИКО-САНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ" НЕМИРІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Код за ЄДРПОУ: 41345263

Місцезнаходження: вул.Євдокименко, Немирів, Немирівський р-н., 22800, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15559

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 76.29.35.11, 76.29.47.45

Тема дисертації:

1. Особливості окремих показників гормонально- цитокінового та мікроелементного гомеостазу у дітей з позалікарняною пневмонією: патогенетичне значення та можливості корекції
2. Characteristics of selected indicators of hormonal-cytokine and trace element homeostasis in children with community-acquired pneumonia: pathogenetic significance and possibilities for correction

Реферат/анотація:

1. Інфекційна патологія нижніх дихальних шляхів, зокрема позалікарняна пневмонія (ПП), є значною медико-соціальною проблемою педіатрії та потребує вдосконалення діагностики та лікування. Гормони гіпофізарно-надниркової осі, зокрема кортизол та АКТГ, мають важливе значення у регулюванні імунних механізмів при захворюваннях. Розуміння взаємодії між гормональним рівнем, імунними та мікроелементними показниками має важливе значення для розкриття патофізіології запалення легень та удосконалення методів лікування. Оцінка ефективності препаратів на основі цинку є важливою складовою персоніфікованого підходу до лікування пневмонії, особливо тяжких форм та при поєднанні зокрема з коронавірусним ураженням. Метою дисертаційної роботи було вивчення особливостей функціонування гіпофізарно-надниркової системи у дітей віком від 13 років до 17 років включно, хворих на позалікарняну пневмонію, шляхом оцінки взаємозв'язку адренкортикотропного гормону та кортизолу, з урахуванням показників про-

та протизапальних цитокінів та рівнів мікроелементів (цинк, мідь, залізо), визначити ефективність використання цинковмісного препарату за динамікою клінічних та лабораторних показників. Для аналізу та обґрунтування отриманих результатів дослідження були використані наступні методи: клініко-анамнестичні, лабораторні (клінічний аналіз крові, визначення вмісту гормонів у сироватці крові (кортизол, АКТГ), цитокінового рівня (IL-4, IL-6 та IL-8), показників мікроелементів (цинк, мідь, залізо), інструментальні та методи статистичної обробки даних. У ході проведеного дослідження було обстежено 134 дітей віком від 13 до 17 років включно, хворих на позалікарняну пневмонію, у період розпаду хвороби та реконвалесценції. Їх було розподілено на дві групи. Першу групу склали 86 дітей, хворих на позалікарняну пневмонію з ураженням вірусом SARS-CoV-2, у другу – увійшли 48 пацієнтів з позалікарняною пневмонією без ураження вірусом SARS-CoV-2. Кожна з цих груп була розділена на дві підгрупи залежно від включення до стандартної схеми терапії препарату на основі цинку. Групу порівняння склали 32 практично здорові дитини. Встановлено, що у переважної більшості обстежених дітей ПП асоціювалася з ураженням коронавірусною інфекцією (64,1%). Діти, хворі на ПП з ураженням вірусом SARS-CoV-2 у гострому періоді мали більш виражені клінічні симптоми (тривале порушення загального стану, зниження сатурації, пролонгований кашель). При рентгенологічному обстеженні у хворих з ураженням вірусом SARS-CoV-2 переважало двобічне інтерстиціальне ураження легень, тоді при пневмонії без коронавірусної інфекції – одnobічне вогнищеве. У гострому періоді захворювання в усіх пацієнтів спостерігалось достовірне зростання рівнів кортизолу, досліджуваних інтерлейкінів та міді відносно групи порівняння. Варто зазначити, що у дітей із SARS-CoV-2 досліджувані показники були значно вищими. Водночас рівень цинку в дітей, хворих на пневмонію знижувався відносно значень дітей групи порівняння. Окрім того, показник цинку був достовірно нижчим у пацієнтів з ураженням Covid-19 порівняно з пацієнтами без коронавірусного ураження. Застосування досліджуваного препарату на основі цинку в комплексній терапії продемонструвало виражений позитивний ефект, що підтверджувалося швидшим покращенням клінічної симптоматики, скороченням тривалості гіпертермії та катарального синдрому, а також нормалізацією гормонального та імунологічного статусу пацієнтів. Окрім того, у періоді реконвалесценції після ад'ювантної терапії пацієнти без коронавірусного ураження досягали вищих значень цинку порівняно з дітьми, які перенесли інфекцію SARS-CoV-2.

2. Infectious diseases of the lower respiratory tract, particularly community-acquired pneumonia (CAP), represent a significant medical and social problem in pediatrics and require improvements in diagnosis and treatment. Hormones of the hypothalamic-pituitary-adrenal axis, particularly cortisol and ACTH, play a crucial role in regulating immune mechanisms during disease. Understanding the interaction between hormonal levels, immune parameters, and trace element levels is essential for elucidating the pathophysiology of lung inflammation and improving treatment methods. Evaluating the efficacy of zinc-based medications is a key component of a personalized approach to treating pneumonia, particularly severe forms and those complicated by coronavirus infection. The aim of this dissertation was to study the characteristics of the pituitary-adrenal axis in children aged 13 to 17 years inclusive with community-acquired pneumonia by evaluating the relationship between adrenocorticotrophic hormone and cortisol, taking into account levels of pro- and anti-inflammatory cytokines and trace elements (zinc, copper, iron), and to determine the effectiveness of a zinc-containing preparation based on changes in clinical and laboratory parameters. The following methods were used to analyze and validate the study results: clinical and anamnestic methods, laboratory tests (complete blood count, measurement of serum hormone levels [cortisol, ACTH], cytokine levels [IL-4, IL-6, and IL-8], and trace element levels [zinc, copper, iron]), instrumental methods, and statistical data analysis. During the study, 134 children aged 13 to 17 years inclusive, diagnosed with community-acquired pneumonia, were examined during the acute phase of the disease and the convalescence period. They were divided into two groups. The first group consisted of 86 children with community-acquired pneumonia caused by the SARS-CoV-2 virus; the second group included 48 patients with community-acquired pneumonia not caused by the SARS-CoV-2 virus. Each of these groups was further divided into two subgroups based on whether a zinc-based medication was included in their standard treatment regimen. The control group consisted of 32 otherwise healthy children. It was found that in the vast majority of the children examined, CAP was associated with coronavirus infection (64.1%). Children with CAP caused by SARS-CoV-2

infection in the acute phase had more pronounced clinical symptoms (prolonged deterioration of general condition, decreased oxygen saturation, and prolonged cough). On X-ray examination, patients with SARS-CoV-2 infection predominantly presented with bilateral interstitial lung involvement, whereas those with pneumonia without coronavirus infection presented with unilateral focal involvement. During the acute phase of the disease, all patients showed a statistically significant increase in levels of cortisol, the interleukins under study, and copper compared to the control group. It is worth noting that these indicators were significantly higher in children with SARS-CoV-2. At the same time, zinc levels in children with pneumonia were lower than those in the comparison group. Furthermore, zinc levels were significantly lower in patients with COVID-19 compared to patients without coronavirus infection. The use of the zinc-based study drug as part of a comprehensive treatment regimen demonstrated a marked positive effect, as evidenced by faster improvement in clinical symptoms, a reduction in the duration of hyperthermia and catarrhal syndrome, and the normalization of patients' hormonal and immunological status. In addition, during the convalescence period following adjuvant therapy, patients without COVID-19 achieved higher zinc levels compared to children who had contracted SARS-CoV-2.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Smiyan O. I., Taramak L.V., Smiian K.O., Vasilyeva O.H., Moshchych O.P., Vysotskyi I.Y., Horbas V.A., Manko Y.A., Holiuk K.O., Aleksakhina T.O. Modern etiologial, pathogenetic and clinical-diagnostic aspects of community-acquired pneumonia in children. Eastern Ukrainian Medical Journal. 2023. №4. P. 360-374
- Smiyan O.I., Taramak L.V., Smiian K.O., Vasilyeva O.H., Vysotsky I.Yu., Reznichenko Yu.H., Aleksakhina T.O. Zinc levels in children with community-acquired pneumonia: a comparative study in the context of SARS-CoV 2 infection. Modern Pediatrics. Ukraine. 2024. №8(144). P. 30-33
- Taramak L.V. Prognostic value of IL-4, IL-6, AND IL-8 levels in children with severe community- acquired pneumonia in relation to SARS-CoV-2 infection. Eastern Ukrainian Medical Journal. 2025. №3(3). P. 667-673
- Smiyan O.I., Taramak L.V., Smiian K.O., Vasilyeva O.H., Horbas V. A., Lopa Ya. S. Characteristics of the clinical course of community-acquired pneumonia depending on the SARS-CoV-2 virus infection in children of the North-Eastern region of Ukraine. Scientific-practical journal Family Medicine European practices. 2025. №4(114). P.98-106
- Тарамак Л.В., Кліщ О.О., Сміян О.І., Бугаєнко В.О., Спічакова Н.М., Швачич Л.Є. Захворюваність на негоспітальну пневмонію серед дітей міста Суми. Матеріали науково-практичної онлайн-конференції з міжнародною участю "Актуальні питання фізіології, патології та організації медичного забезпечення дітей шкільного віку та підлітків" присвяченої 100-річному ювілею ДУ «ІОЗДП НАМН» (м. Харків, 16-17 листопада 2022 р.). – С.82
- Сміян О.І., Тарамак Л.В., Сміян К.О., Кліщ О.О., Бугаєнко В.О., Хоменко О.І., Пікуличский А.С., Редченко В.А., Жмурко О.М. Клінічний випадок риновірусної інфекції та негоспітальної пневмонії у педіатричній практиці. Матеріали всеукраїнської-наукової конференції "Екстрена медична допомога в умовах війни (освіта, іновації, досвід)". (м. Суми, 4 квітня 2023 р.). – С.29-30
- Тарамак Л.В., Сміян К.О., Кліщ О.О., Редченко В.А., Пікуличский А.С., Яресько Т.Ю., Матвейчева Я.В., Ларіна К.О. Епідеміологічні особливості COVID-19 у дітей міста Суми. Матеріали VIII науково-практичної конференції молодих вчених з міжнародною участю "Проблеми сьогодення в педіатрії". (м. Харків, 23 лютого 2023 р.). С. 33-34

- Тарамак Л.В., Пікулицький А.С. Структура захворюваності на позагоспітальну пневмонію у дітей. Тези доповідей і лекцій. Міжнародна наукова конференція студентів, аспірантів та молодих вчених Біомедичні перспективи. (м. Суми, 24-25 квітня 2024 року). С. 121
- Тарамак Л.В., Васильєва О.Г., Сміян О.І., Сміян К.О., Теницький О. С. Аналіз факторів ризику розвитку негоспітальної пневмонії у дітей. Науково-практична онлайн конференція з міжнародною участю "Актуальні питання фізіології, патології та організації медичного забезпечення дітей шкільного та підліткового віку" (м. Харків, 15-16 листопада 2023 року).
- Тарамак Л.В. Мікроелементний баланс у дітей, хворих на позалікарняну пневмонію: вплив інфікування вірусом SARS-CoV-2. Науково-практична конференція з міжнародною участю "Мечниковські читання – 2024" (м. Харків, 1 листопада 2024 року). С. 102
- Тарамак Л.В. Рівень сироваткового кортизолу у дітей, хворих на позалікарняну пневмонію: порівняльне дослідження з врахуванням виявленого вірусу SARS-CoV-2. Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених "Медична наука-2024" (Полтава, 5 грудня 2024 року). С.23–24
- Тарамак Л.В. Цинк як додаткова складова комплексної терапії позалікарняної пневмонії у дітей. Науково-практична онлайн-конференція з міжнародною участю "Актуальні питання фізіології, патології та організації медичного забезпечення дітей шкільного віку та підлітків" (м. Харків, 13–14 листопада 2024 року). С. 281
- Тарамак Л.В. Рівні цитокінів у дітей, хворих на позалікарняну пневмонію: порівняльний аналіз залежно від виявленого коронавірусного ураження. XXIX конгрес студентів та молодих вчених "Майбутнє за наукою" (м. Тернопіль, 9 –11 квітня 2025 року). С. 293
- Тарамак Л.В. Порушення балансу кортизолу та АКТГ у дітей, хворих на позалікарняну пневмонію: вплив ураження вірусом SARS-CoV-2. Міжнародна Медична Конференція Студентів, Аспірантів та Молодих Вчених. (Суми, 24-25 квітня 2025 року). С. 98
- Kateryna Smiiian, Liudmyla Taramak, Olena Vasilyeva, Oleksandr Smiyan, Victoria Horbas, Petro Sichnenko Clinic al Features of SARS-CoV-2 Pneumonia in Children. Conferenta internationala "Pediatria fara frontiere" (Chisinau, 30 –31 mai 2025). P.69
- Тарамак Л.В. Значимість препаратів цинку при лікуванні дітей, хворих на позалікарняну пневмонію з вірусом SARS-CoV-2. Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю "Бабенківські читання: від молекулярних механізмів до терапії". (м. Івано-Франківськ, 30–31 жовтня 2025 року). С.173–174
- Тарамак Л.В. Значимість рівня кортизолу та IL-6 у сироватці крові дітей, хворих на позалікарняну пневмонію. Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю "Мечниковські читання – 2025" (м. Харків, 07 листопада 2025 року). С.71
- Тарамак Л.В. Клінічна ефективність препарату цинку у складі комплексної терапії позалікарняної пневмонії у дітей. Матеріали науково-практичної онлайн-конференції "Актуальні питання фізіології, патології та організації медичного забезпечення дітей шкільного віку та підлітків". (м. Харків, 12-14 листопада 2025 року). С. 48

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези; методичні документи; аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість: підвищення продуктивності праці; поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0120U102150

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сміян Олександр Іванович
2. Oleksandr Smiiian

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.10

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8225-0975

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Нечитайло Юрій Миколайович
2. Yurii Nechytailo

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.10

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3050-961X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Буковинський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010971

Місцезнаходження: площа Театральна, Чернівці, 58002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Крючко Тетяна Олександрівна
2. Tetiana Kriuchko

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.10

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5034-4181

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 43937407

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Полтава, Полтавський р-н., 36011, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чемич Микола Дмитрович

2. Mykola Chemych

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.13

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7085-5448

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мелеховець Оксана Костянтинівна

2. Oksana Melekhovets

Кваліфікація: к. мед. н., професор, 14.03.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9031-7009

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Дужий Ігор Дмитрович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Дужий Ігор Дмитрович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Бойко Антон Олександрович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна